

усього одна колонка в таблиці «Штіфтунг Варентеста» здатна зменшити або збільшити продажі товару на 40-50%! (Дзеркало тижня. – № 18. – 23 – 29 травня 2009. – С. 4).

Отже, оцінка в авторських текстах завжди присутня. Одним жанрам вона більш притаманна, іншим – менше. Суб'єктивність у текстах як голос автора, голос народу, думки якого відображені завдяки мовним варіаціям. Зокрема, найчастіше журналісти використовують метафори, перифрази, вставні та вставлені конструкції. Впродовж дослідження даної теми нами було помічено, що автори часто у прямо вираженій формі виражають свою позицію, думки з приводу певної проблеми. Це свідчить про те, що преса сучасності позиціонує себе “безцензурною”, але не можна виключати “політику редакції”, котру журналісти можуть передавати як власні суб'єктивні судження. Українська мова багата на лексичні, синтаксичні засоби для їх вираження. І тільки від автора залежить спосіб та особливості висвітлення свого бачення певного явища, проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валгина Н.С. Теория текста: Учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. – Москва: Логос, Издательско-книготорговый дом, 2003. – 280 с.
2. Мельник Я. Г. Субъективность как языковая категория. – Ивано-Франковск, 1997. – 128 с.
3. Онищенко І. В. Категорія оцінки та засоби її вираження в публіцистичних та інформаційних текстах: Автореферат дисертації. – Дніпропетровськ, 2004 // <http://disser.com.ua/contents/3968.html>
4. Особливості мови і стилю засобів масової інформації: Навч. посібник для студ. фак. журналістики ун-тів. – Київ: Вид-во при КДУ “Вища школа”, 1983. – 148 с.
5. Островська О. М. Лінгвостилістичні засоби реалізації категорії оцінки (на матеріалі американської художньої прози): Автореферат дисертації. – Львів, 2001.
6. Семантика слова и смысл текста: Межвуз. сб. науч. тв. / Мордов. гос. ун-т им. Н.П. Огарева. – Саранск: МГУ, 1986. – 171с.
7. Серажим К. С. Оцінна лексика у політичному дискурсі // <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1028>
8. Словообразование. Стилистика. Текст: Номинатив. Средства в текстах разных функций. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1990. – 171 с.
9. Ткачук В. М. Категорія суб'єктивної модальності. Монографія. / Наук. ред., передмова док. філол. наук, проф. Загнітка А.П. – Тернопіль: Підручники й посібники, 2003. – 240 с.
10. Шинкарук В.Д., Шутак Л.Б. Словотвірна категоризація суб'єктивної оцінки. – Чернівці: Рута, 2002. – 128 с.

SUMMARY

Speech goes in the article about language means which are used in the subjective utterances of authors in texts of publicism character. To the estimation as personal touch of journalistic text the inherent use by the authors of emotion deminutives, phraseology and syntactic facilities. Representation the category of estimation is examined also in the spectrum of it different of genre and depending on contextual realization of value of word.

Keywords: estimation, subjectivity, language means, author, emotionality, stylistically painted vocabulary.

Євгенія МОРОЗ

© 2009

Науковий керівник д.с.н., проф. Судаков В. І.

СИМВОЛІЧНА ПАРАМЕТРИЗАЦІЯ КУЛЬТУРНОГО КАПІТАЛУ: КІЛЬКІСТЬ, ЯКІСТЬ, МОДАЛЬНІСТЬ

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена проблемі окреслення релятивності природи культурного капіталу як символічного утворення, що виступає інструментом соціальної інтеграції та сприяє полегшенню проходження індивідом процесів соціального обміну та репродукції. Як основне джерело та основа аналізу було використано логіко-гносеологічний підхід Ч.С.Пірса, в межах якого

символічний об'єкт відображається за допомогою таких філософських параметрів, як кількість, якість та модальність.

Ключові слова: культурний капітал, символ, символічний обмін, репродукція, кількість, якість, модальність.

Розвиток сучасної теоретичної соціології характеризується значною *актуальністю* вивчення впливу нематеріальних чинників досягнення успіху та різних типів принад, що разом з економічними благами реально утворюють ресурсну основу соціальної структури суспільства. В даному контексті особливо значущим ґносеологічним конструктом, за допомогою якого постає можливість охопити різні за масштабом рівні соціальної взаємодії, є поняття «культурний капітал» (у феноменології – «запас знання»), яке визначається як сукупність знань, вмінь та навичок стосовно культурних практик соціального суб'єкта, які в подальшому можуть бути використані як переваги, що сприяють соціальній мобільності та полегшують соціальний обмін. Культурний капітал як символічний об'єкт є релятивним за своєю сутністю і змінює механізми, специфіку та ефективність актуалізації залежно від зовнішніх та внутрішніх; суб'єктивних та об'єктивних характеристик його власника та соціальних структур, в межах яких він актуалізується. Таким чином, *предметом* даної статті виступають специфіка утворення та зміни форм і властивостей культурного капіталу у координатах соціального простору.

Більшою мірою зосередження уваги соціологів на проблемі практичного впливу та значенні культурного капіталу (особливо для нижчих соціальних прошарків), з іншого боку, зумовлює однобічність розгляду основних понять загальної соціологічної концепції капіталів, що в свою чергу звужує емпіричне дослідницьке пошукове поле. Так, варто зазначити, що у сучасних спеціалізованих наукових джерелах переважно звертається увага на структурно-функціональному вимірі поняття, тоді як недостатньо дослідженим залишається його символічне навантаження. Отже, *метою* даної роботи є визначення релятивної сутності культурного капіталу через аналіз категорій його символічної параметризації.

Як основу даної роботи варто використати пізнавальний підхід відомого американського філософа Ч.С.Пірса, в межах якого було охарактеризовано ряд найважливіших семіотичних понять, що, з одного боку носять логіко-ґносеологічний характер, а з іншого, - дають можливість для безпосереднього аналізу соціологічних об'єктів дослідження з точки зору саме символічного обміну в різноманітних системах соціальної структури. Ч.С.Пірс характеризує символ, аналізуючи його когнітивний компонент: «...підоснова і сама структура будь-якої думки і дослідження є сутністю символів і що життя думки і самої науки є невід'ємною від символів [12, с.40]», «кожен символ у своєму витоку є образом або ж деякої ідеї, або ж смутною згадкою стосовно індивідуальної події, людини або речі, пов'язаних з їх значенням, або ж метафорою» [12, с.42]. Всі символічні утворення, так само як і висловлювання, Ч.С.Пірс пропонує розглядати через призму логічних категорій, серед яких особливої значущості для структури культурного капіталу набувають *кількість, якість та модальність*.

Ще в межах праць засновника загальної концепції капіталів П.Бурдьє можна помітити недостатньо чітке розмежування культурної та символічної його форм, що, однак, є не випадковим, оскільки культурний капітал є, перш за все, символічним утворенням, тоді як символічний – формою, ознак якої за певних обставин набуває культурний. Аналізуючи структуру символу, П.Бурдьє особливо підкреслює так званий афективний його компонент, стверджуючи, що усі агенти соціальної формації розділяють набір базових схем сприйняття, що отримує початок об'єктивації в антагоністичних парах, що широко використовуються для класифікації та якісного визначення особистостей або об'єктів в найрізноманітніших областях практики [13, с.468-475]. Символи же є особливими комунікативними моделями, що інтегрують індивідуальні свідомості в єдиний смисловий простір культури, і визначаються «інструментами соціальної інтеграції: як інструменти пізнання і спілкування, вони роблять можливим консенсус з приводу сенсу соціального світу, а логічна інтеграція є умовою моральної інтеграції» [3]

Згідно з поглядом французького соціолога, культурний капітал стає символічним, отримуючи визнання, славу та престиж (наприклад, дворянські титули чи дипломи престижних учбових закладів) [4, с.62-67]. Тим не менш, користуючись таким визначенням можна зробити висновок стосовно того, що культурні ресурси набувають ознак капіталу саме тоді, коли актуалізуються у своїх символічних формах, а, отже, культурний капітал є частиною символічного, або ж навіть тотожним останньому, що, на нашу думку, є не зовсім вірним. Перш за

все, даючи визначення капіталу, варто підкреслити сутність соціальних ресурсів, що становлять його основу, а вже потім обґрунтувати особливості символічної параметризації, яка є основою функціонування капіталу у соціальних структурах. Таким чином, будь-який капітал за відповідних обставин приймає символічну форму (надаючи, наприклад, престиж та репутацію), однак його параметри (кількість, якість, модальність та інші) залежно від типів самих ресурсів є відмінними. Виникає доволі складна логіко-гносеологічна проблема опису та підходу до дослідження культурного капіталу, яка полягає у невідповідності тому, що ми бачимо, сутності предмета чи явища; необхідності абстрагування від структурно-функціональних властивостей культурного капіталу до віртуально-символічних вимірів останнього.

У працях Ж.Бодрійяра, присвячених процесам символічному обміну у сучасних суспільствах, домінує думка про те, що символічне (як особливий вид соціальних відносин) протистоїть пануванню капіталу, оскільки діє там, де відсутній егоїстичний інтерес та жага до накопичення ресурсів різного типу (саме тому, капітал у даному розуміння використовується у широкій різноманітності його форм). Таким чином, символічне (що відповідає ірраціональному) як фактор, на який нездатна реагувати система, основане на принципах вигоди, обміну, накопичення тощо. Тим не менш, не можна стверджувати, що концепція символічного обміну у постмодернізмі суперечить самій тематиці даної статті, оскільки Ж.Бодрійяр не заперечує, а, навпаки, обґрунтовує існування символу у сучасних суспільствах, проте наголошує на існуванні його видозмінених форм – симулякрів [1, с.17-20; 5]. З іншого боку, симулякр, як розуміє його С.Леш, постує продуктом не дискурсивної мови, де означуване та те, що означає, є не є релевантними, і охоплює не лише сферу слів та речей, а й є включеним у соціальне, що стосується людських істот та соціальних дій [8, с. 105-106].

Дійсно, культурний капітал як символічний об'єкт у багатьох випадках виступає у формі так званих «копій», користуючись мовою П.Бурдьє, підмінюючи ресурси об'єктивованими або інституціоналізованими симулякрами, що за формою виступають культурним ресурсом, однак за змістом жодним чином не сприяють когнітивному розвитку особистості. Так, наприклад, формою такого капіталу може виступати підробка відомої торгівельної марки виробника одягу або аксесуарів; диплом або сертифікат, що купується без залучення його власника у процес навчання (варто зазначити про в цілому прийняття та в деяких випадках сприяння суспільством такого роду симуляції). Отже, фактично, можна зробити висновок про те, що, у випадках існування будь-якої невідповідності між трьома видами культурного капіталу, особливо коли це стосується інкорпорованої його форми, можна стверджувати про існування копії, що не відображає реальний об'єкт, виникнення симулякрів.

Кількість. На думку Ч.С.Пірса «...кількість є системою послідовних відношень....Важливо розуміти, що кількість є просто системою порівняльних порядкових відносин, що розташовуються у лінійній послідовності....Концепти, або терміни у логіці мають суб'єктивні частини, тобто терміни більш вузького значення, на які вони можуть бути поділені, і дефінітивні частини, тобто вищі терміни, з яких складаються їх дефініції чи опис: вказані відношення формують "кількість"» [12, с.150]. Отже, кількість є такою визначеністю явища або поняття, завдяки якій її можна розділити на однорідні частини і зібрати ці частини в єдине ціле (що стосується соціальних явищ та процесів, то такий поділ переважно можна здійснити лише мисленнєво). Користуючись даним підходом саме поняття «культурний капітал» можна представити наступним чином. Так, суб'єктивними частинами поняття виступають інкорпоровані, інституціоналізовані та об'єктивовані його стани [4], які, з одного боку, можуть бути розглянуті як окремі утворення, а з іншого, у своїй цілісності відображують сукупне поняття, тобто, є за формою різними, проте за змістом тотожним відображенням культурних ресурсів загалом. Слід відзначити, що у сучасних соціологічних дослідженнях [9] можна зустріти різноманітні підходи до виділення суб'єктивних частин поняття «культурний капітал», таких, наприклад, як його індивідуальні, організаційні та загальні; соціальні, освітні, морально-етичні та інтелектуальні культурні; батьківські та особистісні; духовні та світські його складові. Дефінітивними частинами ж виступають культурні ресурси та культурні активи, оскільки дані поняття є більш ширшими ніж культурний капітал і включають його теоретичний зміст, тобто відбувається рестрикція терміну [11, с.203].

Зазначимо, що у переважній більшості сучасних філософських вчень поняття «кількості» тісно пов'язане з «якістю», обидва відображають важливі сторони об'єктивної дійсності і формують визначеність предметів у часовому та соціальному просторах. Однак на відміну від

останнього, кількісні зміни не призводять до знищення або суттєвої зміни предмету, а, отже, не так тісно є пов'язані з його онтологічним виміром [10, с.270-271]. Процес репродукції, накопичення та актуалізації культурного капіталу можна виразити у кількісних параметрах, таких, наприклад, як величина, число, темп протікання процесу, ступінь розвитку властивостей, рівень володіння ресурсами тощо. Так, людина протягом життя накопичує деяку кількість культурного капіталу у формі знання та вміння, після чого, ця кількість впливає у свою чергу і на якісні зміни у її статусі (навчання в університеті врешті решт для більшості студентів закінчується переходом до вищого статусу магістра тощо). Однак, формально однакові за кількістю статуси можуть мати зовсім різні якісні характеристики. На практиці серед роботодавців склалося уявлення про сукупний образ випускників того чи іншого учбового закладу (тобто серед осіб, що мають статус магістра також існує нерівність позицій залежно від престижу та іміджу вищого учбового закладу, який видає сертифікати; сама якість формально рівних за кількістю культурних капіталів не є однаковою), а з іншого боку сам ринок праці показує яскраво розвинену нерівноцінність спеціалістів, що виявляється у його перенасиченості або навпаки актуальній потребі у спеціалістах з науковим ступенем певної спеціальності.

У емпіричних порівняльних соціологічних дослідженнях були здійснені певні досить нечисленні спроби обрахування культурного капіталу, однак, жодного разу такі спроби не були обмежені лише аналізом його кількісних характеристик, а були пов'язані з сукупним аналізом кількісно-якісних параметрів предмету дослідження, що дозволяло відобразити культурний капітал як обґрунтований, повний та системний теоретичний конструкт. Таким чином, кількість є важливим та неодмінним атрибутом будь-якого поняття, предмета, явища чи процесу, однак їх аналіз лише через призму кількісних параметрів (так само як і характеристика якості без кількості) не має сенсу і суттєво звужує результати наукових пошуків.

Якість. Залежно від історичного часу та типу культурного середовища визначається і цінність самого капіталу, що відображається за допомогою категорії його «якості». У різних елементах соціального простору якість культурного капіталу є відмінною, вона залежить як від об'єктивних, так і від суб'єктивних факторів та одночасно характеризує сам ресурс у якості структурного елементу соціальної структури. Більшість сучасних філософів характеризують якість як категорію, що виражає сутнісну визначеність об'єкта, завдяки якій він є тим, чим він є, а не чимось іншим, а, отже, є характеристикою об'єктів, що уособлюється у сукупності їх властивостей [10, с.270-271].

Якість, на думку Ч.С.Пірса, є обов'язковим параметром, що визначає будь-який об'єкт: «Достатньо і того, що там, де існує феномен, існує і якість, отже, як може навіть здаватися, феномени і не містять більше нічого. Якості зливаються і переходять одне в інше. Їм не притаманна самототожність, проте визначаються лише через подібності або часткову тотожність...Можливо, якби наше сприйняття їх не було наскільки фрагментарним, між ними взагалі не існувало жодних чітких меж. Так чи інакше, кожна якість є тим, чим вона є сама по собі без участі інших» [12, с.10]. Дійсно, кожний предмет об'єктивної дійсності має деяку визначену форму існування і відрізняється від інших, тобто є якісно визначеним предметом.

Таким чином, якісна визначеність предметів і явищ є тією ознакою, яка робить їх стійкими, розмежовує та створює нескінченне різноманіття у світі. Так, поняття «культурний капітал» є якісно визначеним серед інших суміжних за змістом понять (людський, освітній, інтелектуальний, соціальний типи тощо) залежно від сутності ресурсів, що становлять його основу. Такими ресурсами виступає багатство у формі знання або ідей, яке узаконює володіння статусом і владою у культурному полі та сприяє успіху в одержанні освіти залежно від того, наскільки пануюча культура засвоєна індивідами, або тим, яким обсягом культурного капіталу вони володіють [7, с.188]. Дане визначення розкриває якісні відмінності культурного капіталу залежно від інших типів, однак, для більш точної якісної визначеності будь-який об'єкт дослідження необхідно аналізувати з різних сторін, що відображали б його структурні характеристики. Так, наприклад, стосовно культурного капіталу доцільно розглянути відмінність його теоретичного змісту від культурних ресурсів та культурних активів, оскільки саме ресурси становлять основу капіталу і лише за певних умов набувають його ознак.

П. Бурдьє аналізує усі види капіталів з точки зору таких параметрів як можливість їх конвертованості, пов'язані з цим виникнення ризику їх втрати, а також з точки зору методу їх здобуття [4]. Таким чином, з точки зору аналізу основних якостей культурного капіталу його можна визначити як обмежений та накопичуваний ресурс, що володіє певною ліквідністю

(здатністю перетворюватися в грошову форму) та відтворюється в процесі безперервного кругообігу форм, приносячи нову, додаткову вартість. Однак усіх вищезазначених якостей капітал набуває тільки тоді, коли власник більших чи менших культурних споживацьких вартостей (освіти, творчих здібностей тощо) включає ці ресурси у процес ринкового обміну, перетворює їх у вартість і в результаті обміну отримує більшу економічну владу або ж більший капітал. Іншими словами, людина може володіти певними знаннями, вміннями та навичками, проте при цьому може володіти або не володіти культурним капіталом - залежно від включення цих активів у процеси обміну, з наміром отримати для себе користь. Таким чином, можна зробити висновок стосовно того, що якість предмету не можна зводити лише до певних його властивостей, вона пов'язана з предметом як цілісністю, охоплює його повністю, оскільки у відношенні з іншими предметами проявляються різні його властивості та групи властивостей.

Ч.С.Пірс, намагаючись дати визначення якості стверджує: «Що ж таке якість?...Вона не є чимось залежним у своєму бутті від свідомості..., а також і від того факту, що деякі матеріальні речі нею володіють. Те, що концептуалісти визнають залежність якості від чуттєвого сприйняття, є їх значною помилкою, так само як і суттєвою помилкою всіх номіналістичних шкіл є визнання його залежності від суб'єкту, в якому реалізується. Якість є чистою абстрактною потенціальністю» [12, с.20]. Однак, важко погодитись з такою точкою зору, оскільки специфікою суспільних явищ, феноменів та відносин є їх залежність від соціальних сфер, так само як і від координат, в межах яких вони реалізуються. Так, наприклад, вміння спілкуватися англійською мовою є культурним капіталом у нашій державі, який сприяє досягненню успіху та формує переваги різного роду, тоді як у англійських країнах дане вміння є лише необхідною умовою успішної адаптації. Скоріше, аргументація Ч.П.Пірса є більш доречною для аналізу матеріальних об'єктів та їх фізико-хімічних якостей.

Відносність якостей культурного капіталу має прояв у тому, що, перш за все, кожен тип вмінь та навичок діє лише у відповідному соціокультурному середовищі, і ті норми, які є загальноприйнятими у одній культурі досить часто є невідомими у іншій і, більше того, можуть заважати протіканню процесу вторинної соціалізації, особливо коли сформовані цінності та ідеали не відповідають принципам референтної групи. Вміння писати, наприклад, у сучасному світі не виступає у якості капіталу, скоріше, воно є загальною нормою практично для всіх осіб, тоді ж як у минулому столітті дані навички були доступні далеко не кожному, і стосовно того історичного часу можливо вести мову про читання як специфічний культурний ресурс.

Розгляд культурного капіталу є також досить актуальним при аналізі модальності його гендерного аспекту, коли наявність культурного капіталу у жінки на відміну від чоловіка не гарантувало їх досягнення відповідного статусного рівня, а навпаки, сприяло її випадінню з суспільства, набуття маргінального статусу. Окрім того, специфіки функціонування культурний капітал набуває залежно від інших незалежних змінних, таких як стать, вік та національність. На властивості культурного капіталу впливають також і суспільні перетворення, оскільки на етапах революційних змін та кризи його якість суттєво змінюється, капітал може взагалі на невизначений термін втратити здатність приносити користь та переваги, або ж видозмінитися в іншу форму ресурсів тощо.

Модальність. В логіко-філософському трактуванні модальність визначається як спосіб існування деякого об'єкту або явища через континуум понять, що стосуються категорій необхідності, випадковості, доцільності, доказовості тощо [10, с.593-594]. Модальна оцінка судження характеризує його за «силою» висловлювання, оцінкою зв'язку, що встановлюється в ньому, тоді ж як модальність, що характеризує соціальні об'єкти розглядає вид та спосіб їх буття чи події, «серед логіків існують різні погляди стосовно того, в чому полягає модальність; це логічна характеристика пропозиції або є її зв'язки або, відповідно, характеристика факту чи його форми, що виражається за допомогою модусів можливий, неможливий, contingens, necessarium» [12, с.172]. Варто зазначити, що в даному визначенні Ч.С.Пірс, окрім вищенаведених характеристик, наголошує на змінності стану предмету аналізу, або ж на непостійності його модальних оцінок, що існують лише за певних умов.

Так, суб'єкти-носії культурного капіталу використовують його саме за допомогою основних модальних форм, «пропускаючи», таким чином, можливість отримання переваг через певні прагматичні чинники, а саме, - оцінки доцільності, необхідності, можливості його актуалізації тощо.

Враховуючи результати філософського дослідження Е.Золотухіної-Аболіної [6, с.55-58], ми вважаємо за доцільне наголосити на важливості врахування онтологічних аспектів модальності культурного капіталу, який може бути осмисленим у межах специфічних триад, таких як «необхідність – можливість – неможливість», «доцільне – дозволене - заборонене», «цінне - байдуже - нецінне», «знання - буденний досвід - незнання». Крім того, дослідниця вказує на значущості врахування просторових та часових модальностей.

Проблема розгляду культурного капіталу як абстракції, що не залежить, зокрема, від просторово-часових координат не лише пропонує спрощене розуміння його змісту, а й не дає можливість адекватно відобразити його функціонування безпосередньо в певних соціальних інтеракціях. Володіючи належним рівнем капіталу, індивід, безумовно, користується ним вибірково (в цьому власне й полягає основна властивість капіталу, на відміну від активів або ресурсів), попередньо співставляючи доцільність використання останнього до певних часових, просторових, гендерних та соціокультурних координат, в межах яких виникає можливість його дії. Так, відмінне знання норм етикету, безумовно, за відповідних обставин може принести значну користь та високу статусну оцінку його власнику, проте за деяких обставин може мати зворотній ефект. Носій даного знання в середовищі осіб, що відрізняються значно нижчим рівнем володіння культурних ресурсів може вважати за необхідне приховати його з метою не виділятися з оточення задля досягнення ефективнішого комунікативного зв'язку тощо.

Не випадково володіння культурним капіталом П.Бурдьє порівнює з участю гри в карти, зазначаючи, що індивідууми з подібними рівнями ресурсів можуть отримувати різні досягнення залежно від виборів, які вони роблять у спробі інвестувати капітал. Гравці отримують різні набори карт (тобто різні рівні економічних, соціальних і культурних капіталів), але "хто виграє" залежить від того, хто роздає кращі карти. Додаткові фактори, які можуть впливати на результат, включають: правила гри, які можуть робити деякі види ресурси більш цінними або легшими у використанні; індивідуальне вміння грати, що дозволяє майстерності та вмінням компенсувати «гірші карти»; вміння грати інших, які можуть впливати на успіх, тому що інші "гравці" використовують власні стратегії з метою реалізації особистих цілей [13].

В соціології особливої уваги науковцями було присвячено дослідженням культурного капіталу в модусах можливості, оцінюючи залежність статусної позиції індивіда, а також якості та кількості батьківського культурного капіталу від ймовірності накопичення останнім інкорпорованих культурних ресурсів, що сприяли б процесам соціальної мобільності. Так, прихильники теорії культурної репродукції стверджують, що культурний капітал передається внаслідок первинної соціалізації, від батьків до нащадків і в подальшому не може бути отриманий за допомогою інших методів. Протилежний напрямок розуміння даної проблеми (теорія культурної мобільності) обґрунтовує, що оволодіти капіталом можливо лише внаслідок особистих зусиль та спрямованості до отримання знань та вмінь, і він може бути отриманий в закладах освіти. Отже, в процесі актуалізації культурний капітал діє не безпосередньо, а проходить складний етап оцінки за допомогою модальних форм, що є надзвичайно важливим як для теоретичного аналізу, так і для проведення практичних досліджень, оскільки, як результат, дає змогу оцінити рівень його доцільності, можливості, випадковості тощо.

Таким чином, аналіз проблеми символічної концептуалізації науковою логікою відображає сутнісні ознаки об'єктів, що мають символічну природу. На наш погляд, у межах дослідження культурного капіталу як ресурсної складової соціальної структури суспільства перспективним напрямком є дослідження його символічних засад. Логіко-гносеологічний підхід Ч.С.Пірса дає можливість визначити сутність культурного капіталу як специфічного утворення, що має символічну основу та може бути розглянутий через призму параметризації за допомогою основних філософських категорій, таких як кількість, якість та модальність. Саме у цих параметрах відображається специфічна релятивність культурного капіталу як явища соціального життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодрийяр Ж. Пароли. От фрагмента к фрагменту / Жан Бодрийяр [Пер. с франц. Н.Суслова]. – Екатеринбург: У-Фактория, 2006. – 200 с.
2. Бурдьє П. Рынок символической продукции / П.Бурдьє [Пер. с фр. Е.Д. Вознесенской] // Вопросы социологии. - 1993. - № 1. – с.49-62.
3. Бурдьє П. Социология социального пространства / П.Бурдьє. - М.: Ин-т экспериментальной социологии; СПб.: Алетейя, 2007. - с. 87-96

4. Бурдьє П. Форми капітала / П.Бурдьє // Економічна соціологія. – Том 3. – 2002. – №5. – С.60–74.
5. Бурлачук В. Символ и симулякр. Концепция символа в социологии постмодерна / В.Бурлачук, В.Танчер // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2004. - № 1. – с.15-29.
6. Золотухина-Аболина Е. Повседневность: философские загадки / Е.Золотухина-Аболина. – К.: Ника-Центр, 2006. – 256 с.
7. Культурний капітал / [Укладачі: В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін.; За заг. ред. В. М. Пічі.] // Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник. – К, 2002. – с.188.
8. Леш С. Соціологія постмодернізму / Скот Леш [Перекл. з англ. Юрія Олійника]. – Львів: Кальварія, 2003. - 344 с.
9. Мороз Є. Генеза теоретичного змісту поняття «культурний капітал» у соціології / Є. Мороз // Соціальні виміри суспільства. – 2009. -№1(12). – с.120-129.
10. Новая философская энциклопедия: В 4 Т./[Научно–ред.совет: В.Степин, А.Гусейнов, Г.Семигин, А.Огурцов]. – М.: Мысль, 2001.Т.II. – 2001.– 634 [2] с.
11. Пирс Ч.С. Из работы «Элементы логики. Grammatica speculative» / Ч.С.Пирс // Семиотика: Антология [Сост. Ю.С.Степанов]. Изд. 2-е, испр. и доп. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – с. 165-227.
12. Пирс Ч. Начала прагматизма / Ч. Пирс; [Пер. с англ., предисловие В.В.Кирющенко, М.В. Колопотина]. - СПб.: Лаборатория метафизических исследований философского факультета СПбГУ; Алетейя, 2000. — 352 с.
13. Bourdieu P. Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste / P.Bourdieu. - London: Routledge & Kegan Paul, 1984. – 613 pp.

SUMMARY

This article is devoted to the problem of designation of relativity of cultural capital's nature as a symbolic object that comes forward the instrument of social integration and simplifies the processes of social exchange and reproduction an individual. As a main source and basis of symbolic analysis was used the logical and gnoseological approach of Charles S. Peirce, which is represented by such philosophical parameters as quantity, quality and modality.

Keywords: cultural capital, symbol, symbolic exchange, reproduction, quantity, quality, modality.

Анастасія НЕЧИПОРЕНКО

© 2009

Науковий керівник д.філол.н., проф. Карась А.Ф.

МОДА ЯК СЕМІОТИЧНА ФОРМА СТРУКТУРАЛІЗАЦІЇ ДІЙСНОСТІ В ДОБУ ПОСТМОДЕРНИХ УЯВЛЕНЬ

АНОТАЦІЯ

В статті мода осмислюється як семіотична форма структуралізації дійсності, що характеризує постмодерну картину світу як мозаїчну, плинну та нестабільну. Знакова перспектива дозволяє автору проаналізувати «режим сигніфікації» моди, який властивий постмодерній свідомості. Сучасний конс'юмеризм, індивідуалізм та стильовий плюралізм, розглянуті крізь призму моди, втілюють проблемне поле постмодерної культури, що є відкритим до нових досліджень.

Ключові слова: мода, знак, семіотика, симулякр, ідентичність, суспільство споживання, постмодернізм.

Сучасний науковий дискурс позиціонує моду як об'єкт міждисциплінарних досліджень, який перебуває на перехресті зацікавлень культурологів і соціологів, істориків і філософів, психологів і маркетологів. Багатоаспектність цього культурного явища забезпечує широкий спектр різноманітних підходів та тлумачень складних соціокультурних процесів. Йдеться про ціннісні орієнтири та поведінкові стратегії сучасного суспільства, зокрема – про трансформацію